

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні педагогічної ради

Протокол №1 від 30.08.2024 р.

**МОДИФІКОВАНА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
З УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ
5 КЛАС
70 годин
(2 години на тиждень)**

Навчальна програма укладена на підставі модельної навчальної програми «Українська література. 5–6 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Архипова В.П., Січкарь С.І., Шило С.Б.), рекомендованої Міністерством освіти і науки України (наказ МОН № 795 від 12.07.2021).

Зміст навчальної програми забезпечує підручник «Українська література. 5 клас» (автор: Авраменко О. Українська література: підруч. для 5 кл. закл. загальн. середн. освіти.— Київ: Грамота, 2022. — 288 с.)

І. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
Нормативно-правова база, на основі якої укладено
програму

Навчальна програма укладена

- відповідно до вимог Державного стандарту базової середньої освіти (Постанова Кабінету Міністрів України від 30. 09. 2020 р. № 898) з урахуванням Типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти (наказ Міністерства освіти і науки України від 19.02.2021 р. № 235).
- на основі модельної навчальної програми «Українська література. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори: Архипова В.П., Січкарь С.І., Шило С.Б.) (наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 № 795)
- за підручником «Українська література. 5 клас» (автори: Авраменко О. Українська література: підруч. для 5 кл. закл. загальн.середн. освіти / Олександр Авраменко. — Київ: Грамота, 2022. — 288 с.)

Навчальна програма є основою для календарно-тематичного та поурочного планування, у якому вчитель самостійно, враховуючи запропоновану кількість годин на вивчення тем у межах розділу, розподіляє години на вивчення художніх творів і види навчальної діяльності, планує види роботи, спрямовані на опанування змісту матеріалу та формування вмінь і навичок учнів, опрацювання різних рубрик програми.

Це дасть змогу вчителеві вільно й творчо підійти до реалізації програми в кожному

класі, врахувати інтереси й рівень підготовки учнів, конкретні умови викладання (наявність художніх текстів; можливість використання інформаційно-комунікаційних технологій; знання української мови і літератури, історії та інших предметів; підготовка до контрольного оцінювання тощо).

Мета курсу

Головна мета: розвиток і формування грамотного, естетично розвинутого і творчого читача з гуманістичним світоглядом, який володіє українською мовою, читає інформаційні та художні тексти задля духовного, культурного та національного самовираження, для збагачення емоційного досвіду, творчої самореалізації, формування ціннісних орієнтирів і ставлень..

Завдання

- формувати вміння сприймати літературний твір як мистецьке явище, розуміти його оригінальну своєрідність, давати власну аргументовану оцінку;
- формувати вміння визначати національну своєрідність та загальнолюдську значущість творів класичної та сучасної української літератури;
- формувати вміння осмислено сприймати, оцінювати, декодувати художній текст через свідоме оволодіння літературними поняттями та термінами;
- розвивати інтерес і здатність до самостійної читацької діяльності для задоволення різних потреб читача;
- формувати вміння самостійно працювати з різними видами і джерелами інформації;
- відпрацьовувати комунікативні вміння, образне, логічне та критичне мислення, культуру полеміки;
- формувати вміння безпечного і критичного використання медіапродукції, здатності створювати медіапродукти і спілкуватися за допомогою медіазасобів.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА (зміст навчального предмета, очікувані результати навчання, види навчальної діяльності учнів)

Діагностування (у різний спосіб) прогресу набуття учнями знань і компетентностей – **6 год.** (I семестр – 3, II семестр – 3)

Розвиток мовлення – **4 год.** (I семестр – 2 (у+п), II семестр – 2 (у+п))

Виразне декламування напам'ять (повторення за вчителем) – **2 год.**

Позакласне читання – **4 год.**

Література рідного краю – **4 год.**

РОЗДІЛ I. «Мистецький спадок нащадкам» - 26 год. Тема 1. Невичерпні джерела мудрості – 10 год.

(Художня література як мистецтво слова. Початок словесного мистецтва.

Фольклор. Міфи, легенди, перекази. Загадки, приказки, прислів'я)

№ з/п	К-сть год	Тема	Очікувані результати	Види навчальної діяльності
1	10	Види мистецтва. Художня література як мистецтво слова. Образне слово – першоеlement літератури. ТЛ: образне слово	З допомогою вчителя або асистента: учень/учениця намагається зрозуміти значення і роль художнього слова в	Слухання тексту, перегляд відео, визначення провідної думки та деталей почутого тексту, формулювання запитань до тексту, відповіді на запитання до тексту, творчий переказ тексту, коментування та інтерпретація тексту, розповідь про

			житті людини, називає види мистецтва, важливі деталі в тексті; вчиться розуміти і пояснювати емоційний стан свій та інших;	улюблений твір. Виразне читання (з допомогою вчителя чи асистента) прислів'їв, приказок, загадок. Словесне/графічне малювання відгадок до загадок. «Асоціативний ряд», «Коло ідей», Гронування «Образ героя», Карта розуму «Фольклорні форми», Дослідження-порівняння явищ «Прислів'я чи приказка?» «Знайди спільне» Гра «Віднови прислів'я», «Хмара слів»
2		Початок словесного мистецтва. <u>Міфи та легенди</u> . Чарівні істоти українського міфу. Легенди міфологічні, біблійні, героїчні. Герої легенд. Первісні уявлення людини про світ, добро і зло та їхня роль у житті людини в міфі « Берегиня ». ТЛ: <u>фольклор</u> , міф, <u>легенда</u>	<i>За допомогою вчителя та асистента вчителя:</i> намагається зрозуміти зміст міфів та легенд; використовує вербальні та невербальні засоби в різноманітних ситуаціях спілкування та обговореннях;	
3		Уявлення про всесвіт і людину у народних легендах « <u>Про зоряний Віз</u> », « <u>Чому пес живе коло людини?</u> »	умотивовує свої літературні вподобання; слухає міфи, легенди, народні перекази у різний спосіб;	
4		Добро і зло, їхня роль у житті в легендах « <u>Як виникли Карпати</u> », « Неопалима купина ». Реальні та фантастичні елементи людської поведінки.	частково переказує зміст міфів та легенд відповідно до завдання, визначає тему переказу; характеризує персонажів, ураховуючи їх емоційний стан, поведінку та вчинки.	
5		<u>Народні перекази про звичаї</u> та традиції запорозьких козаків, про лицарство та відвагу захисників рідного краю.		
6		Зміст та жанрові особливості народних переказів « <u>Прийом у запорожців</u> », « <u>Про</u>		

		запорожців», «Як Сірко переміг татар». ТЛ: народний переказ	
7		УРМ № 1. Урок-проект. Складання власних легенд чи переказів про рослини-обереги (письмово)	
8		Малі фольклорні форми. Загадки. Тематичні групи загадок (загадки про людей, про природу, про рослини, про тварин). Зміст і форма загадок. Віршовані загадки.	<i>За допомогою вчителя та асистента вчителя:</i> Учень/учениця вчиться розуміти види загадок, уміє тлумачити їхній зміст; виявляє і відтворює прихований зміст загадок, прислів'їв та приказок, розрізняє прислів'я та приказки за тематичним спрямуванням та жанровими особливостями; представляє текстову інформацію, використовуючи різні способи і засоби візуалізації змісту, ефективно використовує інформаційні ресурси; розпізнає прислів'я та приказки з-поміж інших літературних жанрів; намагається дотримуватись культури спілкування.
9		Прислів'я та приказки. Тематичні групи прислів'їв та приказок (про стосунки людей, про природу, про рідний край, вірування, господарську діяльність людей).	
10		Точність, дотепність та повчальний характер прислів'їв та приказок. Жанрові особливості. Засоби художньої виразності в загадках, прислів'ях, приказках. ТЛ: загадка, прислів'я та приказки, метафора	
11		Діагностування (у різний спосіб) прогресу набуття учнями знань і компетентностей ДР № 1 (тестові завдання) Невичерпні джерела мудрості	

Тема 2. Велике диво казки – 16 год.

Народні казки – 7 год.

12	7	Народна казка , її яскравий національний колорит. Наскрізний гуманізм казок. Тематика народних казок. Побудова казки. Дійові особи в казках. Казки про тварин. Алегоричний зміст казок про звірів « Вовк і чапля », « Лисиця та рак ».	За допомогою вчителя та асистента вчителя: знає правила користування підручником; сприймає усну інформацію; відповідає на запитання за змістом почутого; розуміє значення книги, навчання в житті людини; повторює виразно за вчителем речення (відповідно до мовленнєвих можливостей), намагається інтонувати речення; вчиться розуміти і пояснювати емоційний стан свій та інших;	Слухання тексту, перегляд відео, усний переказ змісту казки (або уривку) з акцентуванням на окремих деталях, формулювання запитань до тексту, відповіді на запитання до тексту, унаочнення та візуалізація змісту почутого та/або прочитаного художнього тексту/ медіатексту, формулювання теми та основної думки тексту, проведення паралелей між образами та ситуаціями тексту й власним життєвим досвідом, висловлювання в усній та/або письмовій формі власних почуттів і ставлень до казкових персонажів і подій		
13		Побутові та фантастичні казки. Народні уявлення про добро і зло в казках.				
14		Засоби художньої виразності в казці. Виразне читання казки. Мудрість і порядність простої людини в народній казці « Мудра дівчина ». <i>Виразне читання</i> <i>Інсценізація казки</i>				
15		Пошуки правди в народній казці « Про правду і кривду »				
16		Символіка казки « Яйце-райце », відображення у ній світогляду, звичаїв та обрядів, морально-етичних принципів українців.				
17		Фантастичне й реальне в народній казці «Летючий корабель» ТЛ: народна казка, дійова особа, алегорія.				
18		ЛРК № 1 Знайомство з казками Вінниччини				
19		ДР № 2 (тестування) Народні казки				
Літературні казки (9 годин)						
20	9	Літературна казка. Жанрові ознаки літературної казки . Зв'язок літературної казки з фольклорною. Засоби художньої виразності в літературній казці. Мова автора та мова персонажів. ТЛ: літературна казка	За допомогою вчителя та асистента вчителя: слухає тексти різного типу, розрізняє їх на слух та графічною формою тексту; читає (повторює за вчителем) (відповідно до мовленнєвих можливостей),	Слухання тексту, перегляд відео, усний переказ змісту казки (або уривку) з акцентуванням на окремих деталях, формулювання запитань до тексту, відповіді на запитання до тексту, унаочнення та візуалізація змісту почутого та/або прочитаного художнього тексту/ медіатексту,		
21		Іван Франко (1856-1916). «Фарбований Лис» Замальовка життєпису письменника, його казкарська творчість. Головні та другорядні персонажі в казці «Фарбований Лис».				

		Викриття хитрості й пихатості Микити Роль діалогів у розкритті характеру головного героя. Морально-етична проблематика твору.	намагається дотримуватися пауз (за вказівкою вчителя); розкриває тему, основну думку тексту; з допомогою добирає ілюстрації до художніх творів; переказує зміст тексту; за зразком характеризує емоційний стан персонажів, їхню поведінку та вчинки;	виокремлення головної і другорядної інформації в тексті, формулювання теми та основної думки тексту, висловлювання в усній формі власних почуттів і ставлень до казкових персонажів і подій, «Асоціативний ряд», «Коло ідей», Гропування «Образ героя», Структурно-логічна схема «Усе про казку», «Моделювання ситуації»
22		Василь Королів-Старий (1879- 1941) «Мавка-Вербинка» . Замальовка життєпису письменника. Образи фантастичних істот у казці «Мавка-Вербинка». Дійові особи та побудова казки. Елементи сюжету.	з допомогою висловлює в усній формі власні почуття, враження.	
23		Василь Королів-Старий «Мавка-Вербинка» . Добро і зло: світлий, життєствердний погляд на світ та гуманізм твору		
24		ПЧ № 1. Стельмах Я. «Вікентій Прерозумний» .		
25		Віршована казка. Василь Симоненко (1935-1963) . «Цар Плаксій та Лоскотон» Цікава сторінка з життя письменника . Оптимістична й песимістична життєві позиції дійових осіб твору		
26		Василь Симоненко (1935-1963) . «Цар Плаксій та Лоскотон» Фантастичне й реальне в казці. Казкова історія і сучасне життя. ТЛ: віршована мова (рима, строфа, ритм) ; головні та другорядні персонажі		
27		Казка-п'єса як різновид драматичного твору. Олександр Олесь (Кандиба) (1878- 1944) . « Микита Кожум'яка »		
28		«Микита Кожум'яка» — драматичний твір на тему народної казки. Зміст та художні особливості казки. Дійові особи. Протистояння добра і зла в драматичному творі ТЛ: драматичний твір, гіпербола		
29		ДР № 3 (тестування).		
30		УРМ № 2 Конкурс на кращого оповідача української народної казки (усно)		
31		Велике диво казки ПЧ № 2. Королів-Старий В. «Хуха-Моховинка»		

РОЗДІЛ II. «Малює світ поезія» - 9 год.**Тема 3. Музика поетичного слова – 9 год.**

32	9	ЛРК № 2 Знайомство з поетичними творами Вінниччини		
33		Лірика. Види лірики (про природу, про рідний край). Ліричний твір, ліричний герой. Картини природи рідного краю в поезіях Тараса Шевченка «За сонцем хмаронька пливе...» та «Садок вишневий коло хати». ТЛ: <u>лірика, ліричний твір, ліричний герой, пейзаж, персоніфікація.</u>	<i>З допомогою вчителя чи асистента:</i> Учень/учениця слухає вірші про природу; розвиває вміння відчувати поезію та виокремлювати образ ліричного героя; з допомогою висловлює в усній формі власні почуття, враження, викликані прослуханням, своє ставлення до зображених у поезії явищ; поєднує інформацію, подану в різні способи у межах одного або кількох текстів; оформлює власне висловлення відповідно до почутого та ситуації спілкування, з допомогою добирає ілюстрації до творів; за зразком характеризує емоційний стан літературних персонажів, їхню поведінку та вчинки;	Декламація ліричного твору, розповідь про власний емоційний стан під впливом прочитання твору. Виразне повторення за вчителем віршів: Т.Шевченко «За сонцем хмаронька пливе...», «Садок вишневий коло хати...» 1 вірш П.Тичини (на вибір) «Асоціативний ряд», гра «Створи ліричний настрій», конкурс декламаторів поезії, мініпроект «Поетичний настрій», твір за метафорою
34		Художні описи природи як вияв патріотичних почуттів ліричного героя в поезіях П. Тичини «Не бував ти у наших краях!» та «Гаї шумлять...». ТЛ: <u>метафора, епітет.</u>		
35		Виразне читання поезії напам'ять. Краса поетичної мови і мелодійність віршів Тараса Шевченка і Павла Тичини.		
36		<u>Відтворення краси рідного краю засобами образної мови в поезіях Свєгена Гуцала «Зірка», «Чарівники», «Журавлі високі пролітають...»</u>		
37		Пейзаж у поезіях Максима Рильського «Дощ» («Благодатний, довгожданий...»), «Перед грозою», «<u>Осінь-маляр із палітрою пишною...</u>», «Люби природу не як символ...»		
38		Урок розвитку мовлення №3 (усно). «Словесне малювання» картин природи за поезіями <i>Т.Шевченка, П.Тичини, С.Гуцала, М.Рильського</i>		

39		Художні образи в поезіях Миколи Вінграновського «Бабуний дощ», «Сама собою річка ця тече», «Перша колискова», «Даленіє вечір в бабиному літі...», «Далекими світами...»
40		ПЧ №3 Леся Українка «Лелія».
41		<i>ЛРК № 3 Знайомство з О.Височанським</i>
42		Урок розвитку мовлення №4 (усно) Твір-етюд (замальовка) за метафорою
43		Узагальнення вивченого з розділу «МАЛЮЄ СВІТ ПОЕЗІЯ. МУЗИКА ПОЕТИЧНОГО СЛОВА»
44		Діагностувальна робота № 4. (тестові завдання) з розділу «МАЛЮЄ СВІТ ПОЕЗІЯ. ТЕМА 3. МУЗИКА ПОЕТИЧНОГО СЛОВА»

РОЗДІЛ III. «Від казки до книги буття» - 23 год.

Тема 4. Книжка вчить, як у світі жить – 23 год.

Історичне минуле в літописних оповіданнях – 4 год

45	4	Літопис як жанр. Казкові й історичні мотиви літописних сюжетів. Значення літописання для нащадків. «Повість минулих літ» (загальне ознайомлення) – перший історичний твір на землях Київської Русі, пам'ятка XII ст., основа українського літописання. Героїчний зміст літопису. Змалювання вчинків літописних героїв. Уславлення засновників Київської Русі. Любов київських князів до своєї землі, їхня сила духу, воля, благородство, сміливість, рішучість, вірність тощо. ТЛ: літопис	З допомогою вчителя чи асистента: Учень/учениця дізнається про історичну і літературну пам'ять «Повість минулих літ», має уявлення про значення літописання для нащадків; за навідними запитаннями вчителя вибірково переказує зміст почутого повідомлення; з допомогою переказує оповіді та аналізує риси характерів руських князів; розрізняє казкові та історичні мотиви літописних сюжетів; розуміє, що таке літопис.	Слухання тексту, перегляд відео, визначення провідної думки та деталей почутого та/або прочитаного тексту, формулювання запитань до тексту, відповіді на запитання до тексту творчий переказ тексту, коментування та інтерпретація тексту.
46		Олександр Олесь (Кандиба) (1878-1944). Поезії з книги «Княжа Україна», їх зв'язок із літописами. Поетична оповідь про минуле нашого народу, князів Київської Русі, їхню мудрість, благородство, хоробрість, любов до рідної землі. «Заспів». Природа та язичницькі боги у вірші «Україна в старовину». Оспівування князя Олега у вірші «Похід на Царгород». Образ Ярослава Мудрого в однойменному віршованому творі.	Учень/учениця слухає оповідання та повісті у різний спосіб відповідно до мети читання; відтворює окремі думки і факти, деякі і висловлювання персонажів у літературному творі, що розкривають зміст почутого повідомлення; висловлює своє ставлення до думок інших осіб; знаходить у розповіді відповіді на поставлені запитання.	

47		Іван Нечуй-Левицький (1838-1918). «Запорожці». Замальовка життєпису письменника. Осмислення минулого в казці «Запорожці». Елементи сюжету.		
48		Іван Нечуй-Левицький (1838-1918). «Запорожці» Образи-персонажі твору «Запорожці».. Образ Карпа Летючого. Роль портрета у розкритті характеру. Фантастичне і реальне в казці.		
Світ природи і людини у художній прозі – 9 год.				
49	9	Євген Гуцало (1937-1995). «Лось». Замальовка життєпису письменника. Композиційні та сюжетні особливості оповідання «Лось».	За допомогою вчителя та асистента вчителя: розуміє та відтворює зміст художнього тексту, висловлює власне ставлення до почутого/прочитаного; намагається змістовно відповідати на запитання за змістом тексту; за зразком та самостійно висловлює власні враження, викликані прочитаним/почутим; з допомогою виявляє і з допомогою намагається висловлювати власні судження про художню правду і домисел;	Слухання тексту, перегляд відео, визначення провідної думки та деталей почутого та/або прочитаного тексту, формулювання запитань до тексту, відповіді на запитання до тексту творчий переказ тексту, коментування та інтерпретація тексту.
50		Протистояння добра і зла в оповіданні. Образи хлопчиків, їхня невідступність у захисті гуманних переконань.		
51		Співчуття, милосердя — шлях до перемоги добра. Великий світ природи і місце у ньому людини		
52		Володимир Винниченко (1880-1951). «Федько-халамидник». Цікава історія з життя письменника. Композиційні та сюжетні особливості оповідання «Федько-халамидник».	За допомогою вчителя та асистента вчителя: Учень/учениця слухає тексти різних функціональних стилів і мовленнєвих жанрів; з допомогою розрізняє зміст оповідань та повістей у контексті авторського задуму; формулює тему та основну думку твору; розкриває актуальність літературних творів у контексті викликів сучасності та власних життєвих потреб; представляє текстову, використовуючи різні способи і засоби візуалізації змісту; урізноманітнює власне мовлення завдяки	
53		Художня розповідь про дивовижного хлопчика Федька, його життя і пригоди, стосунки з однолітками.		
54		Характеристика героїв твору. Виховне значення оповідання. ТЛ: головний герой, другорядні герої		
55	Григор Тютюнник (1931- 1980) «Дивак». Любов до природи в оповіданні «Дивак».			

56		Допитливий, чуйний, добрий хлопчик Олень, його жага пізнати загадковий світ природи, уміння фантазувати, уявляти. Гідна поведінка Оленя як позиція особистості.	прослуховуванню літературних творів, роботі із словниками	
57		Діагностична робота № 5. (тестові завдання) з розділу «Історичне минуле в літописних оповіданнях», « Світ природи і людини у художній прозі»		
Пригоди і фантастика у сучасній прозі – 8 год				
58	8	Галина Малик (нар. 1951 р.). «Незвичайні пригоди Алі в країні Недоладії» (скорочено) Повість-казка сучасної дитячої письменниці.	Учень/учениця слухає тексти різних стилів і; формулює тему та основну думку твору; визначає спільні та різні елементи і форми подібних за певними структурними ознаками текстів; характеризує емоційний стан літературних персонажів, їх поведінку та вчинки; проводить паралелі між образами і ситуаціями, зображеними в тексті, і власним життєвим досвідом; описує свої літературні вподобання, наводячи приклади прослуханих творів	Слухання тексту, перегляд відео, визначення провідної думки та деталей почутого та/або прочитаного тексту, формулювання запитань до тексту, відповіді на запитання до тексту, переказ тексту, коментування та інтерпретація тексту.
59		Морально-етичні проблеми в казці: добро і зло, відповідальність за свої вчинки, вміння долати перешкоди на шляху до мети.		
60		Елементи незвичайного в повісті		
61		Символіка країни Недоладії та її мешканців. ТЛ: повість, портрет, портретна деталь		
62		Всеволод Нестайко (1930- 2014). «Чарівний талісман» (скорочено) Цікава історія з життя письменника.		
63		Композиційні та сюжетні особливості повісті. Галерея портретів повісті.		
64		Проблеми дружби, взаємодопомоги, стосунків батьків, дорослих і дітей. ТЛ: портрет, портретна деталь		
Науково-художня та науково-популярна література – 2 год				
65	2	Науково-художня та науковопопулярна література як різновид дитячої пізнавальної літератури (загальне ознайомлення). Навчальна література, тексти із ЗМІ (загальне ознайомлення). Оповідання Д. Красицького «Дитинство Тараса»	Учень/учениця слухає тексти різних стилів і жанрів; дає власну оцінку прослуханому тексту; визначає спільні та відмінні елементи змісту текстів; описує свої літературні вподобання, знає, яким чином	Створення усного повідомлення на обрану тему, обговорення порушених у художньому тексті /медіатексті проблем,

